

PM 2008:176 RI (Dnr 325-1242/2008)

Delbetänkande av utredningen Patientens rätt, Vårdval i Sverige (SOU 2008:37)

Remiss från Socialdepartementet

Borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande
Remissen besvaras med vad som anges i promemorian.

Föredragande borgarrådet Sten Nordin anför följande.

Ärendet

Regeringen beslutade den 20 juni 2007 att tillkalla en särskild utredare med uppgift att lämna förslag på hur patientens ställning och inflytande över vården kan stärkas.

I föreliggande delbetänkande föreslår Utredningen om patientens rätt, i enlighet med direktiven, hur fri etablering kan införas i primärvården, d.v.s. hur det ska bli möjligt för vårdgivare att fritt etablera sig med rätt till offentlig ersättning. Utgångspunkten för utredningens förslag är att stärka patientens rätt till valfrihet.

Utredningen föreslår att fri etablering ska införas genom att landstingen blir skyldiga att införa ett vårdvalssystem som ger patienten rätt att välja mellan olika vårdgivare. Förslaget innebär att ett grunduppdrag för primärvården fastställs nationellt av regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer. Alla vårdgivare som uppfyller ställda krav har rätt att etablera sig. Landstinget ska tillämpa den av Frittvalutredningen föreslagna lagen om valfrihetssystem (LOV) för att ansluta privata vårdgivare. Grunderna i ersättningssystemet ska vara att pengarna följer patientens val och att privata och offentliga vårdgivare behandlas lika. Det är upp till varje landsting att besluta om ersättningens närmare utformning.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Mina synpunkter

Jag delar stadsledningskontorets uppfattning att förslaget ligger i linje med liknande valfrihetssystem inom andra verksamhetsområden. En fri etableringsrätt innebär fler vårdgivare vilket sannolikt kommer att leda till större mångfald och fler valmöjligheter för de som är i behov av vård. Detta kommer i sin tur ställa högre krav på vårdgivarna och därmed bidra till ökad kvalitet i vården. Detta är en mycket positiv utveckling.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande
Remissen besvaras med vad som anges i promemorian.

Stockholm den 28 augusti 2008

STEN NORDIN

Bilaga

Sammanfattning av delbetänkande av utredningen patientens rätt, Vårdval i Sverige (SOU 2008:37)

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden *Carin Jämtin* (s), *Yvonne Ruwaida* (mp) och *Ann-Margarethe Livh* (v) enligt följande.

Vi föreslår borgarrådsberedningen föreslå kommunstyrelsen besluta att

1. Avstyrka remissen.
2. Därutöver framföra följande.

Vi avstyrker förslaget att landstingen ska bli skyldiga att införa vårdvalssystem i primärvården, och det av flera skäl. Utan att presentera djupare analyser eller alternativa förslag föreslår utredningen en obligatorisk modell som allvarligt inskränker det kommunala självstyret. Vi anser att varje enskilt landsting ska få avgöra om och inom vilka områden ett vårdval ska genomföras, vilket ytterst bestäms av valresultatet i allmänna val.

Det finns inget som styrker att fri etablering är den bästa lösningen som leder till bättre vård och bättre tillgänglighet. Den fria etableringen innebär också stora kostnadsrisker för landstingen, vilket minskar möjligheten till politiska prioriteringar utifrån befolkningens behov.

Vår uppfattning är att när landstingets möjlighet att styra resurserna minskar genom den fria etableringsrätten överlämnas patienterna i stor utsträckning till marknadskrafternas mekanismer. För att hitta en långsiktig lösning med brett parlamentarisk stöd bör problem med tillgänglighet och kontinuitet utredas på ett forskningsbaserat sätt. Effekterna av existerande vårdvalssystem bör grundligt analyseras liksom andra alternativ.

Med utredningens förslag får vårdföretagen fri etableringsrätt, medan patienterna inte automatiskt garanteras en likvärdig vård oavsett bostadsort. Att ersättningen följer patienten ger föga makt, om det inte finns flera vårdgivare i närområdet. Fri etableringsrätt medför med all sannolikhet att vårdföretagen etablerar sig där de har störst chans att ge vinst till sina ägare.

Om ersättningssystemet inte tar hänsyn till socioekonomiska faktorer innebär det att antalet vårdföretag koncentreras till rikare områden, där hälsoproblemen inte är så omfattande och lätt avhjälpda vid ett snabbt besök. Eftersom ohälsan och efterfrågan på vård är ojämnt fördelad kommer de som bor i välsituerade områden troligen att få en ökad mångfald av vårdgivare enligt förslaget, medan såväl vuxna som barn i fattiga områden får sämre mångfald. Ökade skillnader i möjligheter att söka vård påverkar även den sociala situationen. Vi saknar därför en redovisning av utredningens förslag ur ett barn- och socioekonomiskt perspektiv.

Kommunstyrelsen

Reservation anfördes av *Roger Mogert*, *Tomas Rudin*, *Teres Lindberg* och *Malte Sigemalm* (alla s), *Emilia Hagberg* (mp) och *Inger Stark* (v) med hänvisning till reservationen av (s), (mp) och (v) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

Regeringen beslutade den 20 juni 2007 att tillkalla en särskild utredare med uppgift att lämna förslag på hur patientens ställning och inflytande över vården kan stärkas.

I föreliggande delbetänkande föreslår Utredningen om patientens rätt, i enlighet med direktiven, hur fri etablering kan införas i primärvården, d.v.s. hur det ska bli möjligt för vårdgivare att fritt etablera sig med rätt till offentlig ersättning. Utgångspunkten för utredningens förslag är att stärka patientens rätt till valfrihet.

Utredningen föreslår att fri etablering ska införas genom att landstingen blir skyldiga att införa ett vårdvalssystem som ger patienten rätt att välja mellan olika vårdgivare. Förslaget innebär att ett grunduppdrag för primärvården fastställs nationellt av regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer. Alla vårdgivare som uppfyller ställda krav har rätt att etablera sig. Landstinget ska tillämpa den av Frittvalutredningen föreslagna lagen om valfrihetssystem (LOV) för att ansluta privata vårdgivare. Grunderna i ersättningssystemet ska vara att pengarna följer patientens val och att privata och offentliga vårdgivare behandlas lika. Det är upp till varje landsting att besluta om ersättningens närmare utformning.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 10 juli 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret anser att förslaget i huvudsak är bra och ligger i linje med valfrihetssystem inom andra verksamhetsområden, t.ex. äldreomsorg. Förslaget avser primärvård, alltså landstingets ansvarsområde. Fri etableringsrätt kommer att innebära fler vårdgivare vilket sannolikt leder till större mångfald och valmöjligheter för medborgarna. Det är bra att modellen ger landstingen stor frihet att själva utforma ett vårdvalssystem utifrån de lokala förutsättningar som finns. Den ersättning som ska ges till utförare beslutar respektive landsting om och det är viktigt att både privata och offentliga vårdgivare behandlas lika. I de vårdvalssystem som redan införts t.ex. Vårdval i Stockholm och Vårdval Halland har landstingen beslutat om helt olika ersättningssystem. Stadsledningskontoret anser att det även fortsättningsvis är viktigt att landstingen själva kan fatta beslut om t.ex. ersättningsmodeller.

Förslaget innebär att alla landsting är skyldiga att organisera primärvården genom vårdvalssystem vid utgången av år 2009.

Enligt förslaget så garanteras etableringsfriheten genom att landstingen vad gäller vårdvalssystem måste tillämpa bestämmelserna i LOV. Landstingen kan därmed inte välja att inrätta vårdvalssystem genom att tillämpa traditionell entreprenadupphandling genom att teckna avtal med ett antal leverantörer enligt lagen om offentlig upphandling (LOU). Även egenregeringsverksamhet ska konkurrensutsättas genom LOV. Stadsledningskontoret anser att det är en fördel att en lagstiftning kan användas vid införande av ett valfrihetssystem.